

31989L0107

11.2.1989

EUROOPA ÜHENDUSTE TEATAJA

L 40/27

NÕUKOGU DIREKTIIV,**21. detsember 1988,****toiduainetes lubatud lisaaineid käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta**

(89/107/EMÜ)

EUROOPA ÜHENDUSTE NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Majandusühenduse asutamislepingut, eriti selle artiklit 100a,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut,

koostöös Euroopa Parlamendiga, ⁽¹⁾võttes arvesse majandus- ja sotsiaalkomitee arvamust ⁽²⁾

ning arvestades, et:

lisaaineid ja nende kasutustingimusi käsitlevate siseriiklike õigusaktide erinevused takistavad toiduainete vaba liikumist; need erinevused võivad tekitada ebaausat konkurentsi ning avaldada sellega otsest mõju ühisturu kujunemisele või toimimisele;

nende õigusaktide ühtlustamine on seetõttu vajalik;

need nõuded tuleks lülitada vajaduse korral etappide kaupa koostatavasse ülddirektiivi;

direktiiviga hõlmatavate lisaainerühmade loetelude koostamise otsustab nõukogu, toimides asutamislepingu artiklis 100a sätestatud korras;

sellistesse rühmadesse kuuluvate lisaainete kasutamine peaks olema lubatud ainult nõukogu poolt tunnustatud teadus- ja tehnoloogiakriteeriumide alusel;

lisaainete ja nende kasutustingimuste loetelusid koostades tuleks enne rahva tervisele tõenäoliselt mõju avaldavate sätete vastuvõtmist nõu pidada komisjoni otsusega 74/234/EMÜ ⁽³⁾ moodustatud toidu teaduskomiteega;

lubatud lisaainete loetelu peab olema võimalik kohandada teaduse ja tehnika edusammudega; seepärast oleks lisaks asutamislepinguga sätestatud korrale asjakohane süsteem, mis

võimaldaks liikmesriikidel ajutiste siseriiklike meetmete vastuvõtmiseks mõjutada ühenduse lahenduseotsinguid;

selliste lisaainete puhtusekriteeriumide kindlaksmääramine ning analüüsi- ja proovivõtumeetodite koostamine on tehnilised küsimused, mis tuleks usaldada komisjonile;

olemasolevaid ühenduse sätteid värvainete, säilitusainete, antioksidantide, emulgaatorite, stabilisaatorite, paksendite ja tarretusainete kohta tuleb muuta käesoleva direktiivi alusel;

kõigil neil juhtudel, kui nõukogu annab komisjonile toiduainetega seotud eeskirjade rakendamise õiguse, tuleks sätestada kord liikmesriikide ja komisjoni vahelise tiheda koostöö sisse seadmiseks otsuse 69/414/EMÜ kohaselt moodustatud alalises toiduainekomitees, ⁽⁴⁾

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

Artikkel 1

1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse I lisas loetletud mitmesugustesse rühmadesse kuuluvate lisaainete suhtes, mida kasutatakse või mis on ette nähtud toiduaine tootmisel või valmistamisel tarvitatavate koostisainetena ja mis samal või muudetud kujul on olemas ka lõpptootes; edaspidi "lisaained".

2. Käesolevas direktiivis on "lisaaine" aine, mida olenemata tema toiteväärtusest ei kasutata iseseisva toiduainena või toiduainele iseloomuliku koostisainena ja mille tahtlik tehnoloogilisel eesmärgil lisamine toiduainele selle tootmisel, töötlemisel, valmistamisel, käitlemisel, pakendamisel, transpordil või ladustamisel viib või võib põhjendatud oletusel viia selleni, et lisaaine ise või tema kõrvalsaadused muutuvad otseselt või kaudselt selliste toiduainete koostisosaks.

⁽¹⁾ EÜT C 99, 13.4.1987, lk 65 ja EÜT C 12, 16.1.1989.⁽²⁾ EÜT C 328, 22.12.1986, lk 5.⁽³⁾ EÜT L 136, 20.5.1974, lk 1.⁽⁴⁾ EÜT L 291, 19.11.1969, lk 9.

3. Käesolevat direktiivi ei kohaldata järgmiste ainete suhtes:
- abiaained; ⁽¹⁾
 - ained, mida kooskõlas ühenduse taimetervise eeskirjadega kasutatakse taimede ja taimsete saaduste kaitseks;
 - toiduainetes kasutatavad lõhna- ja maitseained, mis kuuluvad nõukogu direktiivi 88/388/EMÜ reguleerimisalasse; ⁽²⁾
 - toiduainetele toitainetena lisatavad ained (näiteks mineraalid, mikroelemendid või vitamiinid).

Artikkel 2

1. Toiduainete tootmisel või valmistamisel tohib kasutada ainult neid lisaaineid, mis kuuluvad I lisas artikli 3 lõike 3 kohaselt koostatud loetelu rühmadesse, ja neid tuleb kasutada kõnealuses artiklis täpsustatud tingimustel.

2. Lisaainete paigutamine mingisse I lisas nimetatud rühma toimub kõnealuse lisaainega tavaliselt seostatava kasutuseesmärgi kohaselt. Lisaaine paigutamine kindlasse rühma ei välista, et seda lubatakse kasutada mitmel eesmärgil.

3. Lisaained kantakse loetelusse II lisas kirjeldatud üldkriteeriumide alusel.

Artikkel 3

1. Konkreetsete sätete I lisas nimetatud rühmadesse kuuluvate lisaainete kohta nähakse ette ülddirektiivis, mis sisaldab teatavate lisaainerühmade kohta olemasolevaid üksikdirektiive. Selle ülddirektiivi võib siiski koostada etappide kaupa.

2. Komisjoni ettepanekul võtab nõukogu asutamislepingu artiklis 100a ettenähtud korras vastu:

- kasutada lubatud lisaainete loetelu, mis välistab kõik teised lisaained;
- loetelu toiduainetest, millele neid lisaaineid võib lisada, nende lisaainete lisamise tingimused ja vajaduse korral nende tehnoloogilise kasutuse normid;
- eeskirjad kandeainete ja lahustitena kasutatavate lisaainete kohta, mis vajaduse korral sisaldavad ka nende lisaainete puhtusekriteeriume.

⁽¹⁾ Käesolevas direktiivis on "abiaine" iseseisvalt toidu koostisainena mittetarbitav aine, mida toorainete, toiduainete või nende koostisainete töötlemisel teatava tehnoloogilise käitlemis- või töötlemiseesmärgi saavutamiseks kavatselt kasutatakse ja mis ise või mille derivaatide jäägid võivad tahtmatult, kuid tehniliselt vältimatult olla lõpptootes tingimusel, et need jäägid ei tekita ohtu tervisele ja neil ei ole mingit tehnoloogilist mõju lõpptootele.

⁽²⁾ EÜT L 184, 15.7.1988, lk 61.

3. Artiklis 11 ettenähtud korras võetakse vastu:

- kõnealuste lisaainete puhtusekriteeriumid;
- vajaduse korral analüüsimeetodid, et tõendada vastavust punktis a nimetatud puhtusekriteeriumidele;
- vajaduse korral proovivõtumenetlus ning toiduainetes ja nende pinnal olevate lisaainete kvalitatiivse ja kvantitatiivse analüüsi meetodid;
- muud vajalikud eeskirjad, et tagada artikli 2 sätete järgimine.

Artikkel 4

1. Kui liikmesriik teeb käesoleva direktiivi või artiklis 3 nimetatud ülddirektiivi vastuvõtmise järel saadud uue teabe või olemasoleva teabe ümberhindamise alusel piisavalt põhjendatud järelduse, et hoolimata vastavusest käesolevale direktiivile või ükskõik millisele artikli 3 alusel koostatud loetelule on lisaaine kasutamine toiduaines ohtlik inimeste tervisele, võib ta ajutiselt peatada kõnealuste sätete kohaldamise oma territooriumil või seda piirata. Ta teatab sellest viivitamata teistele liikmesriikidele ja komisjonile ning põhjendab oma otsust.

2. Komisjon uurib lõikes 1 nimetatud liikmesriigi esitatud põhjusi alalises toiduainekomitees niipea kui võimalik, esitab seejärel viivitamata oma arvamuse ja võtab asjakohased meetmed.

3. Kui komisjon leiab, et lõikes 1 nimetatud raskuste lahendamiseks ja inimeste tervise kaitse tagamiseks on vaja käesolevat direktiivi või artiklis 3 nimetatud ülddirektiivi muuta, algatab ta nende muudatuste vastuvõtmiseks artiklis 11 ettenähtud menetluse; kaitsemeetmed vastuvõtnud liikmesriik võib sel juhul neid jätkata kuni muudatuste vastuvõtmiseni.

Artikkel 5

1. Võttes arvesse artikli 3 kohase loetelu vastuvõtmise järel toimunud teaduse ja tehnika arengut, võib liikmesriik ajutiselt lubada oma territooriumil mõnesse I lisas nimetatud rühma kuuluva, kuid loetelust puuduva lisaaine turustamist ja kasutust, kui täidetud on järgmised tingimused:

- a) luba on jõus kõige rohkem kaks aastat;
- b) liikmesriik tagab tema poolt lubatud lisaainet sisaldavate toiduainete ametliku kontrolli;
- c) loa andmisel võib liikmesriik nõuda, et kõnealust lisaainet sisaldavatel toiduainetel oleks erimärgistus.

2. Liikmesriik edastab teistele liikmesriikidele ja komisjonile iga lõike 1 kohaselt vastuvõetud lubamisotsuse teksti kahe kuu jooksul alates otsuse jõustumise kuupäevast.

3. Enne lõike 1 punktis a sätestatud kaheaastase ajavahemiku lõppu võib liikmesriik taotleda, et komisjon lisaks vastavalt artiklile 3 vastuvõetud loetelusse lisaaine, millele käesoleva artikli lõike 1 kohaselt oli antud siseriiklik luba. Samal ajal esitab liikmesriik tõendid, mis tema arvates seda toetavad, ja näitab, kuidas lisaainet kasutada. Kui komisjon leiab, et see taotlus on põhjendatud, toimib ta artikli 3 kohaselt vastuvõetud loetelu muutmiseks asutamislepingu artiklis 100a ettenähtud korras. Nõukogu teeb komisjoni ettepanekul otsuse 18 kuu jooksul alates asja esitamise kuupäevast.

4. Kui lõikes 1 ettenähtud kaheaastase ajavahemiku jooksul komisjon ei esita lõike 3 kohast ettepanekut või kui nõukogu ei tee otsust lõikes 3 sätestatud 18 kuu jooksul, tuleb siseriiklik luba tühistada. Samal ajal tuleb tühistada kõik sama lisaaine kasutamiseks teistes liikmesriikides antud load.

5. Samale lisaainele ei saa anda uut luba enne, kui lõikes 4 sätestatud tühistamise järel toimunud teaduse ja tehnika areng seda õigustab.

Artikkel 6

Rahva tervist mõjutada võivad sätted võetakse vastu pärast nõupidamist toidu teaduskomiteega.

Artikkel 7

1. Lisaaineid, mis ei ole ette nähtud müügiks lõpptarbijale, võib turustada ainult siis, kui pakenditel või konteineritel on järgmine nähtav, selgesti loetav ja kustumatu teave:

a) — eraldi müüdivate või omavahel segatud lisaainete puhul iga lisaaine ühenduses kehtivate sätetega ettenähtud nimetus ja EMÜ number või selliste sätete puudumisel lisaaine piisavalt täpne kirjeldus, mis võimaldab lisaainet eristada teistest lisaainetest, millega teda võidakse segi ajada; andmed antakse massiosa kahanevas järjekorras,

— kui lisaainetes on teisi aineid, materjale või koostisaineid, mis kergendavad lisaaine või -ainete ladustamist, müüki, standardimist, lahendamist või lahustamist, siis lisaaine nimetus vastavalt esimesele taandele ja teave iga koostisosa kohta massiosa kahanevas järjekorras;

b) — kas väide “kasutamiseks toidus”,

— väide “piiratud kasutamiseks toidus”

— või veelgi täpsem viide lisaaine toidus kasutamise kohta;

c) vajaduse korral ladustamise ja kasutuse eritingimused;

d) kasutusjuhendid, kui nende ärajätmise tõttu oleks võimatu lisaaine asjakohane kasutus;

e) partii tähis;

f) tootja, pakendaja või ühenduses registrisse kantud müüja nimi või ärinimi ja aadress;

g) teave iga toiduainete koguselisele piiramisele kuuluva koostisosa protsendimäära kohta või muu koostisega seoses olev asjakohane teave, et ostja saaks järgida kõiki toiduainete kohta käivaid ühenduse sätteid või nende puudumise korral siseriiklikke sätteid. Kui sama koguseline piirang kehtib kas eraldi või koos kasutatavate koostisosade rühma suhtes, võib ühise protsendimäära anda ühe suurusena;

h) netokogus;

i) igasugune muu artiklis 3 nimetatud ülddirektiivis ettenähtud teave.

2. Erandina lõikest 1 võib punkti a teises taandes ja punktides d–g nõutava teabe esitada ka ainult dokumentides, mis on seotud saadetisega ja esitatakse tarnimisel või enne seda, kui kõnealuse toote pakendil või konteineril on nähtaval kohal tähis “ette nähtud toiduainete tootmiseks ja mitte jaemüügiks”.

Artikkel 8

Lõpptarbijale müügiks ettenähtud lisaaineid tohib turustada ainult siis, kui nende pakenditel või konteineritel on järgmine nähtav, selgesti loetav ja kustumatu teave:

- a) nimetus, mille all toodet müüakse. See nimetus moodustatakse kehtivate ühenduse sätetega ettenähtud kõnealuse toote nimetusest ja tema EMÜ numbrist või selliste sätete puudumise korral toote piisavalt täpsest kirjeldusest, mis võimaldab toodet eristada teistest toodetest, millega teda võidakse segi ajada;
- b) artikli 7 lõike 1 punktides a–f ja punktis h nõutav teave;
- c) minimaalse säilimisaja tähtaeg nõukogu direktiivi 79/112/EMÜ artikli 9 tähenduses; ⁽¹⁾
- d) igasugune muu artiklis 3 nimetatud ülddirektiivis ettenähtud teave.

Artikkel 9

Artiklid 7 ja 8 ei mõjuta üksikasjalikumaid või ulatuslikumaid õigus- ja haldusnorme, mis käsitlevad kaale ja mõõte või mida kohaldatakse ohtlike ainete ja valmististe esitlemise, liigitamise, pakendamise ja märgistamise või transpordi suhtes.

Artikkel 10

Et artiklites 7 ja 8 on ette nähtud nõutava teabe esitamise viis, hoiduvad liikmesriigid sätestamast nimetatud artiklites sisalduvatest üksikasjalikumaid nõudeid.

Artiklites 7 ja 8 sätestatud üksikasjad esitatakse ostjatele hästi arusaadavas keeles, kui ostja teavitamiseks ei ole võetud muid meetmeid. Käesolev säte ei takista selliste üksikasjade esitamist mitmes keeles.

Artikkel 11

1. Kui tuleb järgida käesolevas artiklis sätestatud korda, suunab eesistuja oma algatusel või liikmesriigi esindaja taotlusel küsimuse alalisele toiduainekomiteele.

2. Võetavate meetmete eelnõu esitab komitee komisjoni esindaja. Tähtaja jooksul, mille määrab eesistuja lähtuvalt küsimuse kiireloomulisusest, esitab komitee eelnõu kohta oma arvamuse. Arvamus esitatakse sellise kvalifitseeritud hääleena-

⁽¹⁾ EÜT L 33, 8.2.1979, lk 1.

musega, nagu on sätestatud asutamislepingu artikli 148 lõikes 2. Eesistuja ei hääleta.

3. a) Kui kavandatavad meetmed on komitee arvamusega kooskõlas, võtab komisjon need vastu;
- b) kui kavandatavad meetmed ei ole komitee arvamusega kooskõlas või kui komitee ei esita oma arvamust, esitab komisjon võetavate meetmete kohta viivitamata ettepaneku nõukogule. Nõukogu teeb otsuse kvalifitseeritud hääleteenamusega.

Kui nõukogu ei ole ettepanud meetmeid vastu võtnud kolme kuu jooksul alates nõukogu poole pöördumisest, võtab komisjon need vastu.

Artikkel 12

1. Liikmesriigid võtavad kõik vajalikud meetmed tagamaks, et I lisas määratletud rühma kuuluvaid lisaaineid turustatakse ainult siis, kui need vastavad käesolevas direktiivis ja selle lisades sätestatud määratlustele ja eeskirjadele.

2. Liikmesriigid ei keela, takista ega piira lisaainete, toiduainete või nende koostisainete turustamist lisaainete tõttu, kui need vastavad käesoleva direktiivi, olemasolevate üksikdirektiivide ja artiklis 3 nimetatud ülddirektiivi sätetele.

3. Lõige 2 ei mõjuta artiklis 3 nimetatud ülddirektiivi vastavate sätete puudumisel kohaldatavaid siseriiklikke sätteid.

Artikkel 13

Meetmed olemasolevate ühenduse direktiivide kooskõlastamiseks käesoleva direktiiviga võetakse vastu artiklis 11 ettenähtud korras.

Artikkel 14

1. Liikmesriigid võtavad kõik käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud meetmed vastu 18 kuu jooksul alates direktiivi teatavakstegemisest. Liikmesriigid teatavad sellest viivitamata komisjonile. Nende meetmetega:

— antakse hiljemalt kaks aastat pärast käesoleva direktiivi teatavakstegemist luba käesolevale direktiivile vastavate lisaainete turustamiseks ja kasutamiseks;

— keelatakse hiljemalt kolm aastat pärast käesoleva direktiivi teatavakstegemist ⁽¹⁾ käesolevale direktiivile mittevastavate lisaiinete turustamine ja kasutamine.

2. Lõige 1 ei mõjuta olemasolevaid ühenduse sätteid või neid siseriiklikke sätteid, mida artiklis 3 nimetatud ülddirektiivide puudumisel kohaldatakse teatavate lisainerühmade suhtes või mis määravad kindlaks toiduained, milles või mille pinnal käesoleva direktiiviga kooskõlas olevaid lisaineid võib kasutada.

Artikkel 15

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel, 21. detsember 1988

Nõukogu nimel

eesistuja

V. PAPANDREOU

⁽¹⁾ Käesolev direktiiv tehti liikmesriikidele teatavaks 28. detsembril 1988.

I LISA

Lisaainete rühmad kasutusotstarbe järgi

Värvaine
Säilitusaine
Antioksidant
Emulgaator
Emulgeeriv sool
Paksendaja
Želeeriv aine
Stabilisaator ⁽¹⁾
Lõhna- ja maitsetugevdaja
Hape
Happesuse regulaator ⁽²⁾
Paakumisvastane aine
Modifitseeritud tärklis
Magusaine
Kergitusaine
Vahutamistvastane aine
Glaseeraine ⁽³⁾
Jahu parendaja
Tardaine
Niiskusesäilitaja
Sekvestrant ⁽⁴⁾
Ensüüm ⁽⁴⁾ ⁽⁵⁾
Mahuaine
Propellent ja pakendamisgaas

⁽¹⁾ Sellesse rühma kuuluvad ka vahustabilisaatorid.

⁽²⁾ Need ained võivad toimida happesuse regulaatoritena kahes suunas.

⁽³⁾ Nende ainete hulka kuuluvad ka määrdeained.

⁽⁴⁾ Nende mõistete lisamine käesolevasse loetelusse ei piira nendega seotud tulevase otsuseid või nende nimetamist lõpptarbijale ettenähtud toiduainete märgistusel.

⁽⁵⁾ Ainult lisaainetena kasutatavad.

II LISA

Lisaainete kasutamise üldkriteeriumid

1. Lisaained võidakse heaks kiita ainult siis, kui:
 - suudetakse ära näidata mõistlik tehnoloogiline vajadus ja asjaolu, et eesmärki ei ole võimalik saavutada ühelgi teisel majanduslikult ja tehnoloogiliselt teostataval viisil,
 - soovitatud kasutustaseme puhul ei ole nad tarbija tervisele ohtlikud, niipalju kui seda saab otsustada kättesaadava teadusliku tõendusmaterjali põhjal,
 - nende kasutamine ei eksita tarbijat.

 2. Lisaainete kasutamist võidakse kaaluda ainult siis, kui on ilmne, et tarbija saab sellest tõestatavat tulu; teiste sõnadega, on vaja kindlaks määrata, mida tähendab üldiselt kasutatav mõiste "vajadus". Lisaaineid tuleks kasutada ühel või mitmel punktides a–d sätestatud eesmärgil ja ainult sel juhul, kui neid eesmärke ei ole võimalik saavutada muul majanduslikult ja tehnoloogiliselt teostataval ning tarbija tervisele ohutul viisil:
 - a) toiduainete toiteväärtuse säilitamine; toiduaine toiteväärtuse tahtlik vähendamine oleks õigustatud ainult siis, kui sel toiduainel ei ole tavalises toiduvalikus suurt tähtsust või kui lisaainet on vaja toiduainete tootmiseks eritoitu vajavatele tarbijarühmadele;
 - b) eritoitu vajavatele tarbijarühmadele toiduainete vajalike koostisainete või koostisosade tootmine;
 - c) toiduaine säilivuse või stabiilsuse, samuti tema organoleptiliste omaduste parandamine, kui see ei muuda toiduaine laadi, olemust või kvaliteeti ega eksita tarbijat;
 - d) toiduainete tootmise, töötlemise, valmistamise, käitlemise, pakendamise, transpordi või ladustamise lihtsustamine tingimusel, et lisaainet ei kasutata selleks, et varjata kasutatud vähese väärtusega toorainete mõju või nimetatud toimingute ajal kasutatavaid ebasoovitavaid (sealhulgas ebahügieenilisi) toiminguid.

 3. Lisaaine või selle derivaatide võimalike kahjulike toimete kindlakstegemiseks tuleb korraldada nõuetekohane toksilisuse kontroll ja hindamine. Hindamisel tuleb näiteks arvesse võtta lisaaine kasutamise kõiki kumulatiivseid, sünergilisi või soodustavaid mõjusid ning inimese taluvust kehavõõraste ainete suhtes.

 4. Kõiki lisaaineid tuleb hoida pideva vaatluse all ja vajaduse korral seoses muutuvate kasutustingimuste ja uue teadusinfoga uuesti hinnata.

 5. Lisaained peavad alati vastama heakskiidetud puhtusekriteeriumidele.

 6. Lisaainete heakskiitmisel tuleb:
 - a) kindlaks määrata toiduained, millele neid lisaaineid võib lisada, ja lisaainete lisamise tingimused;
 - b) piirata lisaainete kasutamist soovitava mõju saavutamiseks vajaliku madalaima tasemeni;
 - c) arvestada lisaainele kehtestatud vastuvõetavat päevast kogust või muud samaväärset kriteeriumi ning kõikidest allikatest saadavat oletatavat lisaaine päevast kogust. Kui lisaainet kasutatakse toiduainetes, mis on ette nähtud eri tarbijarühmadele, tuleks arvestada neisse rühmadesse kuuluvate tarbijate võimalikku päevast lisaaine kogust.
-